

Särskilt yttrande

Som företrädare för Internationella Engelska Skolan kan jag inte ställa mig bakom Expertrådets rapport, med dess uppläggnings och prioriterade slutsatser.

Svensk skola har fallit på ett katastrofalt sätt i internationella kunskapsmätningar. Expertrådet har inte visat verklig vilja att erkänna allvaret i vad som brister och att på djupet ta till sig vad externa, kvalificerade granskare av den svenska skolan iakttar. Rådet borde enligt min mening ha tagit som sin främsta utgångspunkt innehållet i OECD:s analys av den svenska skolan samt ställt sig frågan i vilka avseenden svensk skola avviker på ett sätt som kan förklara nedgången.

De variabler där Sverige avviker påtagligt från jämförbara länder är följande:

- Brist på arbetsro och disciplin i skolan.
- Svag rekrytering och dålig utbildning av lärare.
- Svagt ledarskap i skolan och diffusa signaler från hela samhället om lärande.
- Extremt hög volym av utomeuropeisk invandring under senare år.

Jag har från starten av arbetet försökt få Expertrådet att fokusera på dessa frågor, men mött liten förståelse. Denna erfarenhet belyser varför Sverige har så svårt att få till stånd en nationell kraftsamling kring att lyfta svensk skola, av motsvarande slag som åstadkommit i till exempel Tyskland. Det finns alltså ett betydande motstånd i etablerade kretsar mot att tala klarspråk om behovet av disciplin, struktur och ordning i skolan som arbetsplats och att stödja starka rektorer i deras svåra uppgift att upprätthålla allt det som säkrar en ordnad arbetsplats. Lektioner med sen ankomst, ständiga störningar från mobiltelefoner, avsaknad av erforderlig lärarauktoritet och "classroom management", brist på enighet bland vuxna i skolan om vilka normer som gäller – detta är legio och speciellt för Sverige, som OECD påvisat.

Motståndet från förändring kommer från ett paradigmsom förnekar behovet av vuxenauktoritet. Så länge detta paradigmsom härskar, blir det mycket svårt att vända den svenska skolan. Kaoset i många skolor är också en viktig faktor bakom att så få har velat gå in i läraryrket och att så många lämnat yrket. Lärare har alltför ofta funnit en skolmiljö i vilken de inte kan undervisa.

Sverige hamnar till exempel i botten internationellt när det gäller hur ofta följande händer under en lektion i matematik (från OECD:s Sverigeanalys): "Students do not listen to what the teacher says; there is noise and disorder, the teacher has to wait a long time for students to quiet down; students cannot work well, and students do not start working for a long time after the lessons begin."

Det finns därtill en unikt stark tendens i Sverige att vilja skylla svaga skolresultat på utomstående krafter. Ju mer vi i debatt och beslut ursäktar dåliga skolresultat med "brist på

pengar”, ”skolans elevsammansättning” och andra förhållanden – utom ledarskapet, ordningen i lärmiljön, lärarna och den egna ansträngningen från eleverna med stöd av föräldrar som tillsammans med skola reser höga förväntningar – desto mer skada gör vi för våra ungdomar.

Expertrådet har en del att säga som jag instämmer i, främst att det är angeläget att skapa fler vägar in i läraryrket med den stora brist på lärare som föreligger och som skärps av migrationen.

En dominerande föreställning genom rapporten är dock att mer forskning är nyckeln för att vända den svenska skolan. Detta är enligt min mening en felsyn. Vi behöver inte vänta på mer forskning för att förstå de grundläggande brister som utmärker svensk skola. Främst bland dem en brist på ordning i klassrummen som gör det omöjligt för många, många elever att fokusera sitt arbetsminne på uppgiften. För att Sverige ska kunna vända sin långa nedåtgående bana räcker det med att vi är beredda att se vad andra länder har gjort, som Tyskland och Polen, samt orkar rakt erkänna verkligheten sådan den är.

Vad gäller forskning är det för övrigt nödvändigt att bryta den svenska pedagogikens dominerande maktställning. Det finns en rad andra discipliner som har väsentliga bidrag att ge, främst den banbrytande nya biologiska forskningen om ”the learning brain”, men även ny forskning kring ledarskap, organisationsforskning (”School Effectiveness Research”) och socialpsykologisk forskning om vikten av signaler, gruppdynamik och ordnade rutiner i en miljö av ungdomar.

Trycket från den stora flyktingvågen – som Expertrådet också förbigått på ett anmärkningsvärt sätt trots att den är en kritisk faktor runt hela Sverige – gör uppgiften svårare. Samtidigt har det med denna nya realitet blivit än viktigare att återupprätta en struktur och en vuxenauktoritet i den svenska skolan som på alltför många ställen gått förlorad. Angelägenheten av att öppna för fler vägar in i läraryrket, däribland att drastiskt korta kravet på kompletteringsutbildning för professionella personer från yrkeslivet som är beredda att byta bana, har ökat.

Sammantaget har jag i Expertrådets arbete och i föreliggande slutrapport inte funnit den förmåga och vilja att erkänna fundamentala realiteter i svensk skola som är nödvändig om utvecklingen ska kunna vändas. Ej heller har rapporten det tydliga fokus på några få huvuduppgifter som nu behövs.

Robert Clark

Rektor Internationella Engelska Skolan i Enskede